

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1897, kl. 3 e. m.

Betänkande, angående vissa delar af tullbevillningen.

(1:a A.)

Sedan utskottet i sina betänkanden n:is 2, 3 och 8 sig yttrat i anledning af åtskilliga till utskottet hänvisade motioner angående ändringar i tullbevillningen, går utskottet nu att afgifva utlåtande beträffande följande i samma syfte väckta motioner, nemligen:

n:o 46 i Andra Kammaren af herr *A. V. Ljungman*, om tullfrihet för oarbetad och i tunnor saltad fiskrom m. m.;

n:o 33 inom Andra Kammaren af herr *S. J. Boëthius*, om tullfrihet för ämnet toriumnitrat;

n:o 11 inom Första Kammaren af herr *J. S. F. Stephens*, om tull å majsolja;

n:o 133 inom Andra Kammaren af herr *O. Olsson* i Stockholm, om nedsättning af tullen å silke, rått, ofärgadt, m. m.;

n:o 71 inom Andra Kammaren af herrar *C. Persson* i Stallerhult och *S. O. Nylander*, angående tull å smergelduk och smergelpapper m. m.;

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 5 Saml. 1 Afd. 12 Häft. (N:o 12.)

n:o 22 inom Första Kammaren af herr *P. E. Lithander*, om ändring i tulltaxans bestämmelser angående väfnader; samt

n:o 38 inom Andra Kammaren af herr *J. Nilsson* i Sorröd, angående tull å vissa ättiksyrade salter.

*Fisk och
Fiskrom.*

Herr *Ljungmans* motion är af följande lydelse:

»Uppsägningen den 13 juli 1895, enligt Riksdagens önskan, af fördraget angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden och det i följd deraf med utgången af den 13 juli innevarande är inträffande upphörandet af nämnda fördrags gällande kraft kommer att för en bohusslänsk industri af ej ringa betydelse, nemligen tillverkningen af anjovis och kaviar, utöfva en ruinerande inverkan. För nämnda tillverkning behöfver man nemligen hemta råvaran från utlandet och har hittills erhållit densamma från Norge; men då enligt gällande tulltaxa skall vid införsel erläggas i tull för saltad fiskrom 2 kronor 50 öre och för kryddad skarpsill 50 öre för kilo; så är uppenbart, att, om ändring ej åstadkommes, samma tillverkning måste af brist på råvara upphöra, hvarigenom de för densamma anlagda, ganska kostsamma fabrikerne blifva utan användning, och deras egare tillskyndas betydande förlust på samma gång talrika arbetare beröfvas en för deras uppehälle nödig inkomst. Då nu medgifvandet af tullfri införsel af oarbetad och i tunnor saltad fiskrom samt af i tunnor kryddad skarpsill icke skulle på något sätt motverka det med tullsatserna i fråga afsedda ändamålet, får jag härmed hemställa, att Riksdagen måtte besluta dels sådan ändring i gällande tulltaxa, att oarbetad och i tunnor saltad fiskrom samt i tunnor kryddad skarpsill må tullfritt införas, dels att i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det denna ändring måtte få träda i kraft från den 13 nästinstundande juli månad».

Såsom motionären framhållit, utgör tillverkning af anjovis och kaviar inom landet en ej obetydlig industri. Fiskberedningsanstalterna, hvartill dock ej blott anjovisfabriker, utan äfven sillsalterier hänföras, utgjorde år 1894, det sista år för hvilket statistik i detta hänseende finnes tillgänglig, till antalet 86, alla belägna i Göteborgs och Bohus län, och sysselsattes vid dessa anstalter 1,750 arbetare. Tillverkningsvärdet särskildt af anjovis uppgick till 517,754 kronor. Såsom råämnen användes skarp-

sill, äfven kallad hvassbuk, för tillverkning af anjovis, och torskrom för tillverkning af kaviar. Nämda råvaror kunna icke i tillräcklig myckenhet erhållas inom landet, utan hemtas till största delen från Norge, hvarifrån de enligt nu gällande mellanrikslag inkomma tullfritt. För transportens skull är vid införseln skarpsillen kryddad och förvarad i tunnor samt torskrommen saltad jemväl förvarad i tunnor.

Enligt tulltaxan äro nämnda varor belagda med tull, skarpsillen, som är att hänföra till anjovis, enligt tulltaxerubriken n:o 115 med 50 öre för kilogram och den saltade fiskrommen, som skall tullbehandlas såsom kaviar, enligt rubriken n:o 279 med 2 kronor 50 öre för kilogram. Sedan mellanrikslagen den 12 juli innevarande år upphört att gälla, komma således idkarne af nämnda industri att få vidkännas berörda i förhållande till varornas värde betydliga tullsatser, hvilket skulle medföra kostnader, som denna industri svårigen kunde bära. Då nu ifrågavarande industri, som sysselsätter och lemnar uppehälle åt ett icke ringa antal personer, hittills fått åtnjuta tullfrihet för sina råvaror, kryddad skarpsill och torskrom, anser utskottet i likhet med motionären det vara synnerligen behjertansvärdt att tillse, det icke genom tullar å dessa varor nämnda industri varder tillbakasatt eller tillintetgjord.

Att stadga tullfrihet för berörda varor synes icke heller kunna medföra skada vare sig för staten eller för någon näring inom landet, blott tulltaxan i hithörande delar uppställs på sådant sätt, att tullfriheten icke kan komma att gälla äfven färdigberedda varor af hithörande slag, hvilka dels såsom varande i viss mån öfverflödsvaror och dels till skydd för inhemsk industri fortfarande böra vara belagda med tull. Varor af ifrågavarande slag äro, såsom färdigberedda, vid införsel från utrikes orter förvarade i askar, burkar eller mindre kaggar, hvaremot endast den oberedda varan eller den, som blott för transporten undergått behandling, förvaras i tunnor. En ändrad uppställning af tulltaxans bestämmelser rörande fisk och fiskrom torde därför i händelse af bifall till motionen vara af nöden.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

1:o) att Riksdagen måtte, med bifall till herr Ljungmans motion, besluta,

a) att *kryddad skarpsill (hvassbuk)*, i tunnor skall vara tullfri, och att den i tulltaxan förekommande rubriken *Fisk* i enlighet härmed skall erhålla följande förändrade lydelse:

Fisk:

saltad eller inlagd:

anjovis:

kryddad skarpsill (hvassbuk), i tun-

nor *fri.*

annan, kärkens vigt inberäknad..... 1 kg. 0: 50

sardeller och thonfisk, kärkens vigt in-

beräknad 1 kg. 0: 50

alla andra slag..... *fri.*

b) att *saltad torskrom, oarbetad, i tunnor*, jemväl skall vara tullfri, och att i enlighet härmed tulltaxerubriken *Fiskrom* skall erhålla följande förändrade lydelse:

*Fiskrom, saltad:*torskrom, oarbetad, i tunnor *fri.*

annan; tullbehandlas såsom Kaviar;

2:o) att, för den händelse tullfrihet beviljas endera eller begge af nyssnämnda artiklar, Riksdagen jemväl måtte för sin del besluta, att denna tullfrihet må tillämpas redan under innevarande år från och med den 13 nästkommande juli, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t, under förutsättning att samma beslut varder af Kongl. Maj:t bifallet, ville förordna om beslutets trädande i kraft å nämnda tid.

Kemiskt-tekniska preparater.

Herr *Boëthius* föreslår i sin ofvannämnda motion, att i tulltaxan måtte införas en ny rubrik af följande lydelse:

»Thoriumnitrat..... fritt.»

Till stöd härför anför motionären följande:

»År 1886 uttog C. Auer v. Welsbach patent å framställandet af s. k. »gasglödkroppar» eller »glödnät», hvilka utgöra ett ypperligt belysnings-

medel och vunnit en storartad användning. Under flera år var det Auer-ska fabrikatet det enda i sitt slag, som fans att tillgå i handeln, men omkring år 1892 började försök göras att framställa glödnät genom andra blandningar än de af Auer patenterade, och detta med sådan framgång, att nu glödnät kunna tillverkas på en mängd sätt utan kollision med Auers patent. Till följd häraf hafva också, särskildt i Tyskland, talrika gasglödljusfabriker uppstått. Äfven i Sverige finnas från och med 1896 sådana — en i Upsala och åtminstone en i Stockholm — och hafva de svenska fabrikaten, såsom framgår af intyg, som skola meddelas bevillningsutskottet, visat sig kunna täfla med de bästa utländska och vida öfverträffa mängden af de från Tyskland importerade. Den svenska tillverkningen borde då, synes det, genom sin egen beskaffenhet kunna bestå i kampen med den utländska, och det är att hoppas, att så äfven skall ske, om den blott får verka under något så när likställda förhållanden. Detta är emellertid nu icke fallet. Under det att t. ex. de tyska fabrikerne hafva sina materialier tullfria och deras fabrikat ej äro underkastade någon tull vid import till Sverige, måste de svenska fabrikerne betala en hög tull för sina materialier, och särskildt befinna de sig derigenom i en sämre ställning, att ämnet *thoriumnitrat*, som utgör den förnämsta beståndsdel i fabrikatet, drager en tull af 15 % af värdet, hvilket utgör omkring 12 kronor kilo och för en medelstor fabrik förhöjer årliga tillverkningskostnaden med omkr. 1,200 kronor. Föga utsigt, att det ifrågavarande ämnet skulle kunna framställas i Sverige, finnes, enär dess tillverkning för att blifva lönande måste ske i synnerligen stor skala och i Tyskland redan fabriker uppstått, som förse världsmarknaden dermed. Att, när tullen å kemiskt-tekniska preparat, ej specificerade, 1892 höjdes till 15 % af värdet, *thoriumnitrat* ej nämndes bland de kemiskt-tekniska preparat, hvilka, såsom varande råämnen för svensk fabrikation, undantogs för denna tull, berodde tydligen deraf, att då någon svensk fabrikation af gasglödljus ej ens var påtänkt. Då emellertid nu en sådan uppstått och visat sig i hög grad lofvande, synes denna tull böra borttagas, hvilken icke har någon betydelse såsom finanstull och långt ifrån att skydda svenskt näringslif ställer en inhemsk industri, hvaraf landet antagligen skulle kunna hafva stor nytta, i ofördelaktig ställning gent emot den utländska konkurrensen. Ett sätt att afhjelpa detta vore visserligen att införa tull på utländska glödkroppar, men innan tullskydd ifrågasattes till förmån för en ny svensk industri, synes det först böra pröfvas, huruvida denna besitter verklig lifskraft och om den ej till äfventyrs endast genom sina målsmäns tekniska skicklighet skulle kunna afgå med seger, i fall konstlade svårigheter blott undanröjdes.»

Ämnet toriumnitrat hänföres, på sätt motionären antyder, i tullbehandlingsafseende till kemiskt-tekniska preparater och drager sålunda för närvarande en tullsats af 15 % af värdet. Förslaget att borttaga denna införselafgift synes utskottet beaktansvärdt. Ifrågavarande ämne utgör nemligen den hufvudsakligaste beståndsdel i s. k. gasglödljuskroppar, hvilka, enligt hvad utskottet från sakkunnig person inhemtad, bestå af ungefär 98 % toriumoxid och omkring 2 % andra oxider af de s. k. sällsynta jordartmetallerna, särskildt cerium och yttrium. Då en tillverkning af gasglödljuskroppar på senaste tiden påbörjats i vårt land samt gasglödljuset synes, på grund af detsammans utmärkta beskaffenhet, hafva utsigt till en allt mera ökad användning, torde det vara af stor vikt att främja denna industri genom att bereda densamma tillgång på material för glödkropparne till så billigt pris som möjligt. Någon tillverkning af toriumpreparater inom landet torde icke vara att förvänta, enär torium endast i ringa mängd förekommer i Sverige och framställandet af detsamma är förbundet med ej obetydliga kostnader.

Då det emellertid kan förekomma, att preparater af torium vid införseln äro blandade med så stor del af cerium- och yttriumpreparater, som erfordras för framställandet af glödkroppar, synes det vara lämpligt att medgifva tullfrihet äfven för dylika preparater, enär vid motsatt förhållande en sådan tillsats till toriumpreparatet möjligen skulle kunna föranleda, att detta vid införsel belades med tullafgift.

Enär möjlighet torde förefinnes att genom nya uppfinningar å ifrågavarande område kemiska föreningar af åtskilliga andra, till de sällsynta jordartmetallerna hörande ämnen kunna komma att användas för framställande af glödkroppar, har utskottet funnit sig böra föreslå tullfrihet äfven för preparater af följande hithörande ämnen, nemligen: lantan, didym, erbium, titan, zirkonium och beryllium, helst som, i händelse en del ämnen af denna grupp skulle åtnjuta tullfrihet, men andra fortfarande draga tull såsom kemiskt-tekniska preparater, svårigheter vid tullbehandlingen skulle kunna uppkomma.

Den minskning i statens inkomster, som genom stadgandet om tullfrihet för ifrågavarande ämnen skulle blifva en följd, synes icke vara af den betydenhet, att på grund häraf hinder bör möta för en åtgärd, hvarigenom en ny, framåtgående industri befrämjas.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

3:o) att Riksdagen ville besluta, att kemiskt-tekniska preparater af de sällsynta jordartmetallerna cerium, lantan, didym, yttrium, erbium, torium, titan, zirkonium

och beryllium skola åtnjuta tullfrihet, samt att i enlighet härmed den i tulltaxan förekommande rubriken kemiskt-tekniska preparater måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Kemiskt-tekniska preparater, ej specificerade:

af de sällsynta jordartmetallerna cerium, lantan, didym, yttrium, erbium, torium, titan, zirkonium och beryllium	<i>fria.</i>
andra slag	100 kronor—15 kronor.

Herr *Stephens* hemställer i sin ofvan omtalade motion, att majsolja måtte af Riksdagen åsättas en tull af 7 öre för kilogram, samt att, för den händelse tull åsättes berörda slag af olja, Riksdagen jemväl måtte besluta, att denna tull må utgöras jemväl under innevarande år såsom tilläggsafgift till den förut beslutade tullbevillningen, så snart sådant grundlagsenligt kan ske.

Oljor.

Till stöd för denna hemställan anföres i motionen följande:

»Efter hand som storindustriens tillverkningar af spånadsämnen undanträngt husslöjden i Sverige har linodlingen i vårt land betydligt minskats och på samma gång som en följd häraf tillgången på inhemskt linfrö så aftagit, att så godt som alla linoljeslagerier på landsbygden i brist på tillgång å råvara till sin oljetillverkning nödgats upphöra med sin verksamhet, och har följden häraf blifvit, att oljeslagerinäringen här i landet numera inskränker sig till ett mindre antal större fabriker, hvilka äro hänvisade till att taga det hufvudsakligaste af sin råvara, linfröet, ifrån utlandet, samt är den återstod af en förr i tiden i Sverige betydlig oljeslagerinäring, som ännu finnes qvar, nu i den ställning, att den icke skulle kunna ega bestånd emot utlandets konkurrens, om icke den hade ett skydd af en importtull af 7 öre per kilogram på linolja, men har under de senare åren uppstått ett förhållande, som hotar att tillintetgöra den redan så kringskurna oljeslagerihandteringen i landet, om icke utan dröjsmål åtgärder vidtagas för att skydda densamma.

De svenska oljeslagerierna hafva nemligen afytttrat den större delen af sin tillverkning af linolja till våra såpsjuderier, men under de senare

åren har i Amerika uppstått en ny produkt, en af den billiga råvaran majskli tillverkad olja, så kallad majsolja, som med stor fördel användes i stället för linolja som råämne vid fabrikation af såpa, och hvilken olja inkommer här till landet tullfritt, på grund af vår tulltaxas lydelse, att »oljor: feta, icke flyktiga: andra slag: på fat, större eller mindre», till hvilken afdelning majsoljan hör, äro tullfria, till följd hvaraf majsoljan allt mer och mer utträngt linoljan vid vårt lands såpsjuderier. För att på tillförlitligaste sätt få utredt, i hvilken mängd majsolja äfven inom andra industrigrenar i vårt land användes, har försök gjorts att från vår tullstyrelse erhålla uppgift på de kvantiteter majsolja, som under de senare åren inkommit till landet, men har detta icke lyckats, då vid tullbehandlingen af oljor icke noteras de olika sorter, af hvilken den stora rubriken tullfria feta oljor, icke flyktiga, andra slag, består, hvilka oljor, förrän majsoljan tillkom, väl till största delen bestodo af smörjoljor, som, då de äro oumbärliga för våra många industrier och jernvägar, böra vara tullfria, men som majsolja icke är någon smörjolja, fins icke någon särskild anledning, hvarför den skulle vara tullfri.»

Vidare bifogar motionären intyg från fyra af landets största oljeslagerier angående myckenheten af deras afsättning af linolja till såpsjuderierna under de senaste åren.

Häraf syntes, fortsätter motionären, att försäljningen af linolja från nämnda oljeslagerier till såpsjuderierna i landet år 1893 utgjort omkring 790 ton, men under de följande åren minskats så betydligt, att den år 1896 nedgått till omkring $64\frac{3}{4}$ ton, och vore det anledning antaga, att densamma under innevarande år alldeles upphörde, samt att Sveriges linoljeslagerinäring ej kunde bestå i konkurrensen med den utländska majsoljan, med mindre än att den senare åsattes en minst lika hög tull som den å linolja nu gällande tullsatsen.

Slutligen bifogar motionären ett af handelskemisten i Stockholm filosofie doktoren Carl Setterberg utfärdadt analysintyg öfver ett till honom inlemnadt prof majsolja, uti hvilket intyg uppgifves, att profvet hade en stark egendomlig lukt och smak liknande den af hafreslem, och att majsolja därför borde, utan att underkastas kemisk undersökning, af hvar och en lätt kunna skiljas från andra feta oljor.

Till belysning af de två industrigrenars ställning, hvilkas intressen beröras af den föreslagna tullsatsen å majsolja, nemligen oljeslagerinäringen samt såp- och tvålfabrikationen, får utskottet lemna följande från den officiella statistiken hemtade uppgifter:

År.	Oljeslagerier ¹⁾ inom landet.					Införsel af lin-, rof- och raps- olja.
	Antal i gång.	Antal arbetare.	Tillverknin g.			
			Lin- och rofolja.	Oljekakor och linfrömjöl.	Värdet å samtliga fabrikat.	
					Kronor.	Kilogram.
1885 . .	20	142	{ hl. 28,334 kg. 281,995	{ hl. 47 kg. 5,773,466	1,953,990	1,338,205
1886 . .	18	118	{ hl. 53,598	{ hl. 47 kg. 4,950,605	1,719,902	1,406,203
1887 . .	15	116	{ hl. 50,209	{ hl. 178 kg. 5,705,455	1,735,731	1,318,348
1888 . .	16	155	{ hl. 6,502 kg. 1,627,106	{ hl. 80 kg. 5,385,202	1,597,450	1,934,556
1889 . .	14	128	{ hl. 325 kg. 2,452,035	{ hl. 100 kg. 6,048,047	1,805,466	1,186,965
1890 . .	13	132	{ hl. 152 kg. 3,325,728	{ hl. 240 kg. 8,492,139	2,332,465	548,372
1891 . .	21	132	{ hl. 144 kg. 3,771,213	{ hl. 50 kg. 8,071,864	2,509,719	945,048
1892 . .	14	120	{ hl. 227 kg. 2,922,623	{ kg. 7,421,183	2,267,704	1,186,478
1893 . .	13	132	{ hl. 201 kg. 3,158,532	{ kg. 6,412,623	2,119,368	329,906
1894 . .	11	121	{ kg. 2,702,638	{ kg. 5,731,417	1,713,724	1,291,143
1895 . .	—	—	—	—	—	571,392

¹⁾ Under denna rubrik inberäknas i den officiella statistiken för åren till och med 1891 jemväl fiskoljefabriker och trankokerier, hvaremot dessa fabriker från och med år 1892 äro särskildt redovisade.

År.	Såp- och tvålfabriker inom landet.					Införsel af såpa.
	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkning.			
			Såpa.	Tvål.	Sammanlagdt värde.	
			Kilogram.		Kronor.	Kilogram.
1885	17	179	7,462,359	{ kg. 588,886 st. 145,668 }	2,081,950	83,414
1886	14	224	7,585,638	{ kg. 663,507 st. 137,676 }	2,108,607	85,508
1887	14	200	7,035,707	{ kg. 353,340 st. 176,220 }	1,867,633	88,456
1888	16	288	6,451,572	{ kg. 836,922 st. 348,132 }	2,044,890	92,694
1889	18	207	7,170,079	{ kg. 913,398 st. 180,360 }	2,190,234	174,950
1890	17	204	7,508,130	{ kg. 991,243 st. 90,048 }	2,304,934	212,427
1891	21	222	8,429,623	{ kg. 1,201,972 st. 87,840 }	2,439,781	174,437
1892	23	292	8,298,306	kg. 1,598,250	2,626,495	144,498
1893	22	306	9,426,770	kg. 1,799,338	2,899,867	117,365
1894	22	320	9,676,192	kg. 1,634,780	2,873,588	99,109
1895	—	—	—	—	—	95,329

Majsolja, som i tullbehandlingsafseende hänföres under tulltaxe-
rubriken n:o 480: »Oljor: feta, icke flyktiga: andra slag: på fat, större
eller mindre», och således är tullfri, har först på de senaste åren kommit i
marknaden. Denna vara användes hufvudsakligen för tillverkning af såpa.

Införseln af majsolja har, enligt utskottet meddelad uppgift, under sistlidet år uppgått till icke mindre än 1,228,734 kilogram. Att denna ansehlige införsel kan i viss mån hafva inverkat menligt på oljeslagerinäringen, som tillförene haft en ej obetydlig afsättning af linolja till såpfabrikerna, torde icke kunna förnekas; och visst är, att oljeslagerinäringen under de senaste åren gått tillbaka. Att, såsom motionären föreslagit, söka upphjelpa denna näring genom åsättande af tull å majsolja, finner utskottet emellertid vara olämpligt redan af det skäl, att majsoljan utgör en råvara för en vigtig näring och icke kan blifva föremål för inhemsk tillverkning. Men äfven andra skäl tala för bibehållande af gällande tullfrihet å denna vara. Linolja och majsolja äro väsentligen olika, den förra en torkande och den senare en icke torkande olja. Linoljan har på grund deraf en särskild användning, nemligen för tillverkning af oljefärg och fernissa m. m. dylikt, och kan för sådant ändamål icke ersättas af majsolja. Landets behof af linolja för tillverkning af nämnda slag af varor har emellertid icke kunnat fyllas af den inhemska linoljetillverkningen, hvilket frångår deraf, att en icke ringa mängd linolja införts från utlandet. Linoljeslagerierna synas därför i främsta rummet böra söka att på det område, der linoljan uteslutande kan användas, finna afsättning för sin tillverkning. Mot motionen talar jemväl dels den omständigheten, att fabrikationen af tvål och såpa, med afseende å tillverkningens värde och antalet arbetare, är en näring af större betydelse än oljeslagerinäringen, dels ock önskvärdheten deraf, att nämnda artiklar må kunna af allmänheten erhållas till så billigt pris som möjligt. Dessutom skulle säkerligen, äfven om motionärens förslag vunne Riksdagens bifall, detta i allt fall icke leda till det resultat, motionären eftersträfvat, i det att priset på majsolja det oaktadt skulle komma att ställa sig lägre än priset på linolja och majsolja således fortfarande komma att användas för de ändamål, hvartill den är tjenlig. Ehuru den föreslagna tullsatsen, 7 öre för kilogram, följaktligen är för låg, för att införseln af majsolja derigenom skulle kunna förhindras eller minskas, synes den dock, såväl med hänsyn till varans nuvarande värde, hvaraf den utgör omkring 25 procent, som ock i förhållande till tullen å den färdiggjordade varan, såpa, som drager en tull af allenast 5 öre för kilogram, alltför hög. Då härtill kommer, att, i händelse majsolja skulle komma att införas blandad med olja, som icke är belagd med tull, svårighet sannolikt skulle möta vid tullbehandlingen, derest tull funnes åsatt majsolja, hemställer utskottet,

4:o) att gällande tullfrihet för *majsolja* måtte bibehållas; och

5:o) att herr Stephens' yrkande angående tiden för tillämpningen af den utaf honom föreslagna tullsatsen å majsolja icke måtte af Riksdagen bifallas.

Silke. Af herr *Olsson* har väckts förslag om att Riksdagen ville för sin del besluta nedsättning af tullen å rått, ofärgadt silke till 1 krona för kilogram.

I motionen härom anföres:

»Före 1892 års tull-lagstiftning var det ofärgade råa silket *tullfritt*, men tullen å färgadt eller blekt silke en krona pr kilo. Efter den tiden, nemligen genom 1893 års riksdagsbeslut, blef det stadgadt, att råsilke skulle draga en tull af 2 kronor pr kilo och att tullen å färgadt eller blekt silke skulle höjas från en till tre kronor pr kilo.

Det bör väl icke kunna förnekas, att denna silkestull strider mot den inhemska industriens utveckling, alldenstund den allt för högt tullbelägger en *råvara*, som icke kan odlas i Sverige, men dock utgör ett råmaterial, hvilket vissa yrken ovilkorligen måste använda för sin drift; och man kan på grund häraf mycket säkert fasthålla vid det påståendet, att silket icke är en lyxartikel och att tullen derå följaktligen icke är en lyxtull.

Härvid vill jag fästa uppmärksamheten på ett förhållande, som är att beakta såsom en hufvudsak, nemligen att silkets användning alls icke är inskränkt till sidenväfnader (hvilka ju skulle kunna benämnas för lyx), utan att det ingår såsom material i en hel mängd fabrikationer och handtverksalster, såsom t. ex. all tillverkning af gångkläder, snörmakerier, elektriska trådfabrikationer, skonåtlingsfabrikater m. m. — Silket finner till och med användning inom metallindustrien. Vid tanken på glödlampfabrikationens stora framtid, har Riksdagen nyligen lemnat koppartrådar, öfverspunna uteslutande med silke eller annat textilämne, ett tullskydd af en krona pr kilo. Den för nämnda elektriska trådar afsedda svenska industrien är stadd i rask tillväxt, och importeras för ändamålet redan årligen minst 2,000 kilo råsilke, hvilken quantitet sannolikt kommer att mångfaldigas.

Det skulle blifva alltför vidlyftigt att här utveckla skilnaden emellan grunden för värdet å råsilket och grunden för värdet å färgadt eller blekt silke, jemte alla de procedurer, hvilka för sådant ändamål förekomma; men denna skilnad, som emellertid kan låta tänka sig äfven af en icke-fackman, lemnar dock den naturliga utgångspunkten vid stadgandet af tull å silke.

Råsilket, såsom råvara, bör nemligen vara, om icke tullfritt, så åtminstone icke besväradt med sådan tull, att det icke finnes rimlig proportion emellan denna och tullen å det preparerade silket.

Genom råsilkets tullbeläggande och den origtiga proportionen har det lönat sig bättre att importera silket färgadt eller blekt än rått.»

Efter en statistisk utredning angående importen af silke under åren 1883—1896 fortsätter motionären: Nämnda omkastning vore ingen tillfällighet, utan komme att blifva konstant. Äfven silket hade delat det allmänna priset på världsmarknaden. Tullen på råvaran hade verkat derhän, att det befunnits mera affärsmessigt att låta varan prepareras i utlandet än hos oss. På grund af det sålunda anförda, och då en allmän klagan försports från silkesfärgerierna inom landet öfver ifrågavarande missförhållanden; då råsilkestullen vore en råvarutull till den inhemska produktionens fördyrande, och statsverkets vinst derpå vore mycket ringa; och då råsilkestullen och dess proportioner till tullen å färgadt silke komme att hafva till följd, att importen af råsilke upphörde och ersattes med import af färgadt silke, eller med andra ord att råvarans beredning undandroges vårt eget lands färgerier, funne motionären sitt förslag om nedsättning af tullen å rått, ofärgadt silke befogadt.

Före år 1894 var rått ofärgadt silke tullfritt samt färgadt eller blekt silke belagdt med en tull af 1 krona för kilogram. Från och med nämnda års början hafva tullsatserna utgjort för rått ofärgadt silke 2 kronor och för färgadt eller blekt silke 3 kronor för kilogram. För sidenväfnader åsattes, efter upphörandet af förutvarande handelstraktat med Frankrike, af 1892 års riksdag följande ännu gällande tullsatser, som trädde i kraft den 21 juni 1892, nemligen för helsiden 8 kronor och för halvesiden 3 kronor för kilogram.

Den nu stadgade tullsatsen för rått ofärgadt silke åsattes af 1893 års riksdag hufvudsakligen i ändamål att med skatt belägga silke och deraf förfärdigade varor, som ansågos utgöra lyxartiklar, följaktligen såsom en finanstull, hvarjemte förhållandet mellan denna tullsats och de redan förut bestämda tullsatserna för siden ansågs blifva det rätta för att utgöra ett väl afpassadt skydd för sidenfabrikerna.

Sedan nämnda tid hafva emellertid förhållandena gestaltat sig annorlunda. Råsilke användes numera i långt större utsträckning vid tillverkning af sådana varor, som icke utgöra lyxartiklar, såsom beståndsdel i klädesvaror, till öfverspinning af elektriska ledningar, hvilket sistnämnda slag af varor är föremål för en allt mer framåtgående tillverkning inom landet, äfvensom till flere andra tekniska ändamål, då

ett hållbart material erfordras. Utskottet anser därför grundad anledning förefinnas att, för främjande af de näringar, för hvilka råsilke utgör ett ofta användt råämne, icke blott, såsom motionären föreslagit, nedsätta tullen å detta ämne, utan att till och med helt och hållet upphäva densamma. Utskottet förbiser dervid ingalunda, att genom en sådan åtgärd ett högre tullskydd beredes sidenfabrikerna än det, som af 1893 års riksdag bestämdes och då ansågs vara det rätta. I betraktande deraf, att sidenfabrikationen, hvaraf i början af 1870-talet det årliga tillverkningsvärdet uppgick till mer än en million kronor, sedermera nästan år från år gått tillbaka, så att år 1894 tillverkningsvärdet uppgick till allenast 400,000 kronor, synes dock någon betänklighet icke böra hysas mot beviljandet af ett högre skydd åt denna näring. I detta hänseende torde ock böra erinras, att 1888 års tullkomité för denna industri föreslog ett ännu högre tullskydd nemligen för helsiden 12 kronor och för halfsiden 4 kronor för kilogram, afvensom att, i händelse tullen för rått ofärgadt silke upphäves, sidenfabrikerna gå miste om den fördel de nu ega att vid utförsel af sina produkter erhålla restitution af tullmedlen.

Hvad deremot silkesfärgerierna beträffar, torde med hänsyn dertill, att färglönen i allmänhet, enligt hvad utskottet inhemtat, utgör från två till tio kronor för kilogram, något högre tullskydd än det, som för närvarande är stadgadt, icke böra beviljas, helst som detta skydd ofta i verkligheten är större än hvad skilnaden mellan tullsatserna för ofärgadt och färgadt silke utvisar, i det att silke i vissa fall vid färgning ökar i vikt. Om tullen för ofärgadt silke borttages, bör därför, till bibehållande af nu rådande proportion i förevarande afseende mellan rått ofärgadt, å ena, samt färgadt eller blekt silke, å andra sidan, tullen å denna senare vara i motsvarande mån nedsättas och följaktligen bestämmas till 1 krona för kilogram.

Den minskning i statens inkomster, som genom upphäfvande af tullen å rått ofärgadt och nedsättning af tullen å färgadt eller blekt silke skulle uppstå, torde ej vara af den betydelse, att från denna synpunkt hinder bör möta för ifrågavarande åtgärder. Statens inkomster uppgingo år 1895 af tullen å rått ofärgadt silke till 13,520 kronor samt af tullen å färgadt eller blekt silke till 32,580 kronor.

Under förutsättning att Riksdagen biträder utskottets åsigt om borttagande af tullen å rått ofärgadt silke, måste naturligen såsom en gifven följd häraf den enligt 9 § tulltaxeunderrättelserna medgifna rättigheten att vid utförsel af helsidenväfnad eller dukar, uteslutande af silke, erhålla restitution af tullmedlen upphävas.

Af anförda skäl hemställer utskottet,

6:o) att Riksdagen måtte i anledning af den i ämnet väckta motionen besluta,

a) att *silke, rått, ofärgadt*, skall vara tullfritt; och
b) att tullen för *silke, färgadt eller blekt*, skall nedsättas till 1 krona för kilogram; samt

7:o) att, under förutsättning att den här ofvan under 6:o) a) föreslagna tullfrihet för silke, rått, ofärgadt, varder af Riksdagen bestämd, Riksdagen jemväl måtte besluta, att nu gällande stadgande rörande rätt till restitution af tullmedlen vid utförsel af helsidenväfnad eller dukar, uteslutande af silke, skall upphävas och 9 § 1 mom. i tulltaxeunderrättelserna i enlighet härmed i nedan intagna delar erhålla följande förändrade lydelse:

Vid utförsel sjöledes från stapelstad af följande, utaf utländskt råämne inrikes tillverkade varor beviljas restitutionsvis af tullmedlen:

		för 1 kilogram raffineradt socker, topp-, kandi- och kak-.....	28,2 öre	
»	1	dito chokolad, alla slag.....	5	»
»	1	dito karameller och andra konfityrer	30	»
»	1	dito bröd.....	6	»
»	1	dito tobak, arbetad:		
		cigarrer och cigarretter 1 krona spunnen, hopvriden eller pres- sad, äfvensom i stänger.....	70	»
		malen eller snus.....	48	»
		andra slag.....	55	»
»	1	dito s. k. flangarn, färgadt eller tryckt, af bomull	15	»
»	1	dito » » af ull.....	20	»
»	1	dito bomullsväfnad.....	15	»
»	1	dito linneväfnad.....	20	»
»	1	dito sydda bomulls- och linneartiklar, såsom skjortor, kragar, man- chetter med flera, under vilkor att de icke hufvudsakligen be- stå af lägre tullbeskattad väf- nad än oblekt bomullsväfnad	50	»

hvarvid för öfrigt iakttages:

a) att af de här upptagna varor minst 50 kilogram af hvardera skola till export angifvas och på en gång afsändas; kommande dock denna bestämmelse icke att ega tillämpning, då den vara, för hvilken tullrestitution sökes, utföres för proviantering af fartyg i Öresund under enahanda förhållanden med dem, då utländska, på frilager upplagda varor skulle vid dylik proviantering åtnjuta tullfrihet;

b) att vid — — — — — utföres; och

c) att utförseln — — — — — erfordras.

Smergelduk
m. m.

I sin ofvanberörda motion hafva herrar *Persson* och *Nylander* hemställt, »att Riksdagen måtte besluta i tulltaxan på vederbörliga ställen införa följande tullsats: smergelduk, smergelpapper, flintduk, flintpapper, glasduk, öfriga artiklar, tjenande till slipning eller polering, såsom smergelringar, smergelfilar 20 % af värdet, pulveriserad smergel 5 öre per kilogram».

Till stöd härför anföra motionärerna följande:

»Bland de industrialster, som man under senare åren sökt åstadkomma inom vårt land, finnas några af ganska betydelsefull art, såsom smergelduk, smergelpapper, glasduk och andra för slipning eller polering afsedda artiklar. Dessa varor importeras i afsevärda kvantiteter från utlandet, men kunna numera erhållas äfven af inhemsk tillverkning, i det fabrik för detta ändamål blifvit inom riket anlagd, der dylika saker af fullt tillfredsställande kvalitet kunna tillverkas.

Denna sedan några år inhemska industri arbetar emellertid för närvarande under synnerligen ogynnsamma förhållanden, enär, enligt nu gällande tullbestämmelser, de hufvudsakliga råämnena för fabrikatet äro belagda med tull, såsom papper, väf och lim, men de färdiga artiklarne, smergelpapper, flintduk, flintpapper, glasduk, glaspapper och öfriga artiklar för slipning och polering, såsom smergelringar, smergelfilar m. m., få helt och hållet tullfritt i landet införas; endast smergelduk drager en tull af 10 procent å värdet.

Konkurrensen med utlandet är därför synnerligen svår, och, för att denna inhemska industri skall kunna fortsätta sin verksamhet, är det nöd-

vändigt, att ett lämpligt tullskydd beredes densamma; det synes, som om en tull af 20 procent å värdet härvid skulle vara erforderlig.

Då numera äfven förarbetningen eller pulveriseringen af smergel kan göras vid våra inhemska smergelfabriker, torde denna s. k. pulveriserade smergel böra äsättas tull, och, vid jemförelse med den för glaspulver gällande tullsatsen af 2 öre pr kilogram, bör smergel, hvars inköpspris är flere gånger högre än råglas, kunna, pulveriserad, bära en tull af 5 öre pr kilogram.»

Af ifrågavarande artiklar tullbehandlas icke blott smergelduk, utan, enligt hvad utskottet inhemtat, äfven glasduk och flintduk samt smergel-skifvor och smergelfilar såsom Maskiner, Redskap och Verktyg samt draga sålunda en tull af 10 procent af värdet. Smergel-, glas- och flintpapper äro deremot vid införsel tullfria. Af de vid tillverkningen af nämnda artiklar använda ämnena smergel, glasskärf, glaspulver och lim äro de båda förstnämnda tullfria, hvaremot glaspulver drager en införselafgift af 2 öre för kilogram och lim af 20 öre för kilogram. Duk och papper äro äfvenledes belagda med tull.

Hvad beträffar höjning af tullen för de artiklar af ifrågavarande slag, som förtullas efter värde, från 10 till 20 procent af värdet, vill utskottet till en början erinra, att en värdetull af 20 procent icke förekommer i gällande tulltaxa. Något skäl att för dessa artiklar, hvilka till sin natur äro närmast hänförliga till redskap och verktyg och tullbehandlas såsom sådana, i tulltaxan införa nyheten af en ända till 20 procent af värdet uppgående tullsats synes utskottet icke förefinnas. Råämnen, med undantag af smergel, produceras inom landet; och det lärer väl svårligen ifrågakomma att för tillverkningen af dessa varor införa vare sig duk, lim eller glaspulver. Smergel-, glas- och flintpapper äro visserligen icke belagda med införselafgift; men då behovet af papper för framställande af dessa varor utan svårighet kan af den inhemska tillverkningen tillgodoses samt om öfriga råämnen till dem gäller detsamma som ofvan sagts om råämnen till smergel-, glas- och flintduk, torde någon anledning till införande af tull å dylikt papper icke heller vara för handen. Det för ifrågavarande artiklar nödiga råämnet smergel kan deremot icke inom landet produceras. Vid sådant förhållande synes denna vara böra fortfarande åtnjuta tullfrihet, äfven om den inkommer i pulveriserad form; och då för öfrigt andra stenarter, oarbetade eller pulveriserade, äro från införselafgift befriade, torde pulveriserad smergel icke böra utgöra undantag från denna allmänna regel.

Dessutom torde det icke böra lemnas obeaktadt, att samtliga ifrågasvarande artiklar äro i stor myckenhet behöfliga för många industrigrenar och handverk och att det för dessa måste verka synnerligen betungande, om priset å desamma komme att till följd af höjda tullsatser stegras; och då härtill kommer, att vårt land synes ega alla förutsättningar för att kunna täfla med utlandet med hänsyn till produktionen af dessa varor, anser utskottet någon utsträckning af skyddet för denna industri icke böra ifrågakomma, utan hemställer,

8:o) att herrar Perssons och Nylanders ifrågasvarande motion, angående höjning eller åsättande af tull å vissa för slipning eller polering afsedda artiklar, icke måtte af Riksdagen bifallas.

Väfnader. Rubrikerna N:ris 680, 681 och 702 i gällande tulltaxa äro af följande lydelse:

Väfnader:

	ylle-, af ull allena eller blandad till större eller mindre del med lin, bomull eller andra ämnen utom silke:	
680.	pressduk, äfvensom ändlös maskinfilt för fabriksbehof.....	1 kg. 0: 25.
681.	mattor, alla slag, samt stampad (icke väfd) filt.....	1 kg. 0: 60.
	hår- eller tagel-: nöthårsfilt:	
702.	stampad.....	<i>fri.</i>

I sin ofvan omförmälda motion föreslår herr *Lithander*, att tullsatserna för följande väfnader af ylle, nemligen: *pressduk, ändlös maskinfilt för fabriksbehof, mattor, alla slag, samt stampad (icke väfd) filt* måtte höjas till 75 öre för kilogram, samt att den nu tullfria artikeln *stampad*

nöthårsfilt måtte beläggas med en tullsats af 25 öre för kilogram, eller samma tullsats, som för närvarande är faststald för väfd sådan filt.

Till stöd för detta yrkande anför motionären:

»Vid de genomgripande revisioner af vår tulltaxa, hvilka voro nödvändiga att vidtaga i samma stund den svenska Riksdagen genom franska handelstraktatens upphörande återfick sin handlingsfrihet på tullagstiftningens område, blef den principen fastslagen att i möjligaste måtto göra rättvisa åt *alla* industrigrenar vid beredandet af lämpligt skydd mot en öfvermäktig utländsk konkurrens, på det att den uppblomstring på industriens område, hvilken man afsåg att befrämja, skulle blifva *allmän*. De goda verkningarna af detta välbetänkta tillvägagående hafva icke uteblifvit, ty den industriella verksamheten i vårt land har gjort vida större framsteg, än man kunnat hoppas, och den har äfven varit ganska allmän inom fabrikationens olika grenar, hvadan endast i få fall en behöffig komplettering återstår att göra. Bland de tillverkningar, som icke blifvit beaktade, och hvilka således icke ännu kunnat komma med i den allmänna uppblomstringen, vill jag tillåta mig att framhålla några, hvilka i tulltaxan återfinnas under rubriken:

Väfnader: ylle, af ull allena eller blandad till större eller mindre del med lin, bomull eller andra ämnen utom silke: pressduk äfvensom ändlös maskinfilt för fabriksbehof *pr kilo 25 öre*.

— mattor, alla slag, samt stampad (icke väfd) filt *pr kilo 60 öre*.

— hår eller tagel: nöthårsfilt, stampad — *fri*.

— väfd *pr kilo 25 öre*.

Ändlös maskinfilt, som användes af alla vårt lands pappers- samt kemiska och mekaniska trämassfabriker, utgör en ingalunda obetydlig importartikel, hvars framställande inom landet i större skala än hittills sålunda vore önskvärd. En fabrik för denna tillverkning finnes sedan mer än 20 år, men har, ehuru den sysselsätter ett hundratal arbetare, till följd af den skarpa konkurrensen från utlandet dock ej kunnat taga det uppsving, som varans stora förbrukning skulle låta förmoda.

Nu har för ett par år sedan ytterligare en större fabrik i denna branch anlagts, utrustad med alla de synnerligen dyrbara nyare maskiner, denna fabrikation fordrar, och vore det därför ett berättigadt anspråk, att något gjordes för att stödja äfven denna industrigren, hvaraf åtskilliga hundratal människor i vårt land skulle kunna få arbete och uppehälle, och hvilket stöd torde kunna lemnas genom en bättre än nu afpassad skyddstull. Denna artikel är blott åsatt en tull af 25 öre per kilogram, men det är klart, att denna tullsats ej kan vara effektiv för en vara, hvars försäljningspris går upp till 7 à 8 kronor per kilogram.

För en annan svensk industri, nämligen tillverkningen af stampad filt för fabriks- eller andra tekniska behof, förefinnes behof af ett mera tillfyllestgörande skydd. Råvaror dertill äro ganska dyra, men fabrikkatet har dock ej mer skydd än 60 öre per kilogram, en siffra som måste förefalla allt för ringa, då man jemför den med det vida högre skydd, som andra billigare yllevaror åtnjuta.

En höjning af tullsatsen torde äfven vara lämplig för 'Mattor, alla slag'. Denna vara drager nu likaledes endast 60 öre per kilogram i tull, hvilken lämpligen borde höjas, då importen af denna artikel väl endast gäller finare och dyrare varor, hvilka således kunna anses som lyxsaker.

Då alla dessa artiklar redan inom landet framställas, och den bästa utsigt finnes, att med något högre tull å utländsk vara det allra hufvudsakligaste behofvet skulle kunna fyllas af svensk näringsfitt, derest fabrikationen kan uthärda konkurrensen, vill jag här nedan föreslå en tullsats, som, på samma gång den bättre skyddar vår inhemska näring, likväl är så måttligt tilltagen, att de konsumenter, som för tillfället ej finna det lämpligt använda den inhemska varan, svårligen kunna sägas blifva i nämnvärd mån beskattade.

Enligt ofvan anförda paragraf i tulltaxan införes nu stampad nöthärsfilt tullfritt. Detta är en stor artikel, som äfven framställes inom landet, men hvilken otvifvelaktigt behöfver ett måttligt skydd.»

De nu gällande tullsatserna å pressduk samt ändlös maskinfilt äro desamma, som Kongl. Maj:t, i anslutning till 1888 års tullkomités mening, vid 1892 års lagtima riksdag föreslog och som af samma Riksdag antogos. Dessförinnan hade pressduk varit belagd med en tullsats af 20 öre för kilogram, under det att maskinfilt varit tullfri. För mattor och stampad (icke väfd) yllefilt bibehölls i tullkomiténs förslag den förut gällande tullsatsen, 60 öre för kilogram, hvilken sedermera icke undergått någon förändring; den väfda filten deremot, hvarom emellertid här ej är fråga, särskildes från stampad filt och hänfördes till ylleväfnader, andra slag. Nöthärsfilt, såväl stampad som väfd, var intill den 1 juli 1888 tullfri; då trädde för väfd sådan filt den ännu gällande tullsatsen, 25 öre för kilogram, i kraft, under det att, på sätt äfven tullkomitéen föreslagit och ännu är förhållandet, för stampad nöthärsfilt tullfrihet bibehållits.

Då tullsatserna för nu ifrågavarande artiklar blifvit af tullkomitéen underkastade granskning samt, enligt utskottets åsigt, under den tid, som förflutit, sedan vid 1892 års lagtima riksdag de af komitéen föreslagna, ännu gällande tullsatserna antagits, några förändrade förhållanden icke in-

trädt, som kunna påkalla ändring i berörda tullsats, torde någon anledning att bifalla de nu föreslagna tullförhöjningarna icke vara för handen.

Af de olika varor, för hvilka motionären föreslagit höjda tullsats, utgöra maskinfilt samt den dermed till användningen jemförliga pressduken två för åtskilliga industriella anläggningar och särskildt för vårt lands talrika pappers- och trämassefabriker viktiga artiklar, af hvilka en stor myckenhet användes. Fördyrandet af dessa varor genom åsättande af en tullsats, uppgående till icke mindre än tre gånger den nu gällande, skulle för nämnda fabriker medföra betydligt ökade kostnader; och en sådan åtgärd synes utskottet därför innebära en orättvisa, så mycket större, som dessa fabriker icke åtnjuta något skydd för sin tillverkning. Hvad beträffar den af motionären föreslagna höjningen af tullsatsen å mattor samt stampad yllefilt, kan utskottet icke heller finna denna höjning vara befogad eller af omständigheterna påkallad. En tullsats af 60 öre för kilogram synes utskottet vara en tillräckligt hög införselafgift för dessa tunga och skrymmande varor. Icke heller kan utskottet finna skäl vara för handen att förorda den af motionären föreslagna tullen å stampad nöthårsfilt. Denna vara användes hufvudsakligen såsom ångpanne- och maskinfilt, och priset för densamma synes därför icke böra stegras genom åsättande af en tullsats, uppgående till omkring 25 procent af varans värde.

På grund af det sålunda anförda hemställer utskottet,

9:o) att Riksdagen, med afslag å förevarande motion, måtte besluta,

a) att tullen å *pressduk* samt *ändlös maskinfilt för fabriksbehof* måtte bibehållas oförändrad;

b) att tullen å *mattor, alla slag, samt stampad (icke väfd) filt* äfven måtte bibehållas oförändrad; och

c) att gällande tullfrihet för *nöthårsfilt, stampad*, måtte bibehållas.

I sin ofvanberörda motion föreslår herr Nilsson, »att Riksdagen åsätter en tull å alla ättiksyrade salter, med undantag af blysocker, af 10 öre pr kilo». Ättiksyrade
salter.

Till stöd härför anför motionären följande:

»Som bekant är åtnjuter ättiksyran ett tullskydd af en krona pr kilogram. Detta är tillräckligt, men ett påtagligt missförhållande eger rum emellan denna tullsats och den, som drages af ättiksyrade salter.

Af dessa beröres Sveriges industri hufvudsakligen af tre: ättiksyradt natron, ättiksyrad kalk och ättiksyrad blyoxid, de båda första såsom råämnen för tillverkning af ättiksyra. Af dessa båda drager ättiksyradt natron en tull af 10 öre pr kilo och ättiksyrad kalk 15 procent af värdet.

Genom förbättrade apparater är det numera lika lätt att framställa ättiksyra af ättiksyrad kalk som af ättiksyradt natron, och båda hålla ungefär samma mängd ättiksyra i tort tillstånd, eller 60 procent. Intet skäl föreligger därför att åsätta mindre tull å den ena än den andra varan, om ej det olika priset i världsmarknaden skulle göra en sådan skilnad nödvändig för den inhemska industriens skydd. Men i detta fall måste ättiksyrad kalk, hvilken i närvarande stund endast gäller 15 mark pr 100 kilo cif Hamburg, ovilkorligen åsättas en högre tull än ättiksyradt natron, hvilket gäller nära det dubbla värdet eller 28 mark pr 100 kilo. Förhållandet är emellertid omvänt: ättiksyradt natron 10 öre pr kilo; ättiksyrad kalk 15 procent af m. 15 = $2\frac{1}{4}$ mark pr 100 = $2\frac{1}{4}$ öre pr kilogram.

Jag vill nu föreslå en tull af 10 öre pr kilo å alla ättiksyrade salter, med undantag af blysocker, hvilket hittills varit fritt och till följd af blyets pris icke gerna kan komma i fråga till ättiksyreberedning.

Denna tullsats är nödvändig för våra kolningsfabriker, hvilka utan densamma icke kunna bedrivas med förtjenst. I denna som i så många andra grenar sänder Nordamerika af sitt öfverflöd till Europa, och den ättiksyrade kalken, som 1890 betingade ett pris af mark 27,50, gälde 1893 endast mark 21,50 och 1896 mark 15. Dessa siffror böra i och för sig visa otillräckligheten af den gällande tullsatsen.»

Såsom motionären uppgifvit, drager ättiksyradt natron en tullafgift af 10 öre för kilogram, under det att ättiksyrad kalk tullbehandlas såsom kemiskt-tekniska preparater, ej specificerade, med en tull af 15 procent af värdet. Af öfriga för industriella ändamål viktiga ättiksyrade salter äro ättiksyrad blyoxid (blysocker) och ättiksyrad kopparoxid (spansk gröna) tullfria. Ättiksyrad lerjord hänföres i tullbehandlingsafseende till kemiskt-tekniska preparater med en tullsats af 15 procent af värdet.

Hufvudsyftet med motionärens förslag synes vara att åvägabringa en höjning af tullen å ättiksyrad kalk. I fråga om blysocker och ättiksyradt natron ifrågasattes ingen ändring i nu bestående förhållanden. Beträffande öfriga ättiksyrade salter har motionären inskränkt sig till ett yrkande, att tullen för desamma måtte bestämmas till 10 öre för kilogram, utan att

för detta yrkande angifva några skäl eller uppgifva, hvilka ättiksyrade salter afses.

Ättiksyrad kalk framställes på det sätt, att vid torrdestillation af trä, d. v. s. upphettning vid afstängdt lufttillträde, hvarvid såsom produkter vinnas dels träets fasta beståndsdel, kol, dels ock åtskilliga flygtiga ämnen, deribland ättiksyra, denna sistnämnda bindes med kalk. Af denna ättiksyrade kalk framställes sedermera i särskilda fabriker träättika, som utgör en vigtig handelsvara och efter behörig rening kan ersätta spritättika. Då vårt land eger riklig tillgång på trä och kalk, synes den fabriksmessiga tillverkningen af träkol och ättiksyrad kalk utgöra en för landet naturligt industri, för hvilken alla förutsättningar finnas; och torde densamma därför vara tillräckligt skyddad genom den nuvarande tullsatsen å sistnämnda vara. Ättiksyrad kalk betingar, enligt motionärens egen uppgift, för närvarande icke högre pris än 13 kronor 50 öre för 100 kilogram. Vid sådant förhållande skulle den föreslagna tullsatsen af 10 öre för kilogram utgöra icke mindre än omkring 75 procent af värdet; och en så hög tullsats å ifrågakommande artikel synes utskottet icke under några omständigheter böra ifrågakomma. Visserligen torde det billiga pris, hvartill träättika, framställd på ofvannämnda sätt, kan försäljas, kunna ofördelaktigt inverka på afsättningen af den dyrare spritättikan; men denna olägenhet för spritättikfabrikerna synes icke kunna afhjelpas genom den föreslagna höjningen af tullen å ättiksyrad kalk. Den ökning i tillverkningen inom landet af denna vara, som af en sådan åtgärd skulle blifva en följd, skulle nemligen för nämnda fabriker medföra en ännu svårare konkurrens med träättikfabrikerna, enär dessa under sådana förhållanden troligen skulle kunna erhålla den ättiksyrade kalken till ännu billigare pris än för närvarande, då densamma införes från utlandet med en tullsats af 15 procent af värdet.

Såväl ättiksyrad kalk och deraf framställd ättiksyra som åtskilliga andra ättiksyrade salter förbrukas i stor mängd i flera vigtiga industri-grenar. Så användes t. ex. ättiksyrad kalk för framställande af ättiketer, som utgör en nödvändig beståndsdel i röksvagt krut. I färgerierna användes ättiksyrad kopparoxid eller spansk gröna såsom färgningsämne. hvilken omständighet, då andra ej specificerade färger och färgningsämnen åtnjuta tullfrihet, talar för tullfrihet jemväl för denna vara. Ättiksyrad lerjord utgör ett preparat, som begagnas såsom betningsmedel i färgerierna, för impregnering af väfnader samt för åtskilliga andra ändamål. Äfven för klädesfabriker, appreteringsverk och kattuntryckerier utgör ättiksyra ett nödvändigt och i stor mängd användt ämne. Det synes därför utskottet vara en olämplig åtgärd att genom tullsatser

fördyra ifrågavarande ämnen och derigenom bereda många och för vårt lands näringslif synnerligen viktiga industrigrenar ökad svårighet att utvärda den utländska konkurrensen.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

10:o) att herr Nilssons ifrågavarande motion angående tullen för vissa ättiksyrade salter icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 april 1897.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer

vid *punkterna* 6:o) och 7:o)

af herr *Fredholm*, som anförde:

»I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 133, har herr O. Olsson föreslagit, att, till beredande af ökad skydd åt färgerierna, skillnaden mellan tullsatserna å färgadt och ofärgadt silke — hvilken skillnad sedan år 1882 utgjort 1 krona per kilogram — skulle ökas på så sätt, att tullen å det färgade silket skulle bibehållas vid nu, sedan 1894, gällande belopp 3 kronor per kilogram, men tullen å ofärgadt silke deremot nedsättas från 2 till 1 krona per kilogram. På anförda skäl har utskottet med öfvervägande majoritet ej ansett, att färgerierna äro i behof af något ökad tullskydd.

Men i stället för att vid sådant förhållande helt enkelt hemställa om afslag å den väckta motionen, har utskottet af densamma tagit sig anledning föreslå, att tullsatserna å silke skulle återföras till de belopp, som före 1894 voro dessa artiklar åsatta. Såsom ledmotiv för vidtagandet af en sådan åtgärd anför utskottet, att tullförhöjningarna å silke vidtogos: »hufvudsakligen i ändamål att med skatt belägga silke och deraf förfärdigade varor, som ansågos utgöra lyxartiklar». Detta är emellertid icke med rätta förhållandet öfverensstämmande, hvilket tydligen framgår genom att i minnet återkalla, hvad som med afseende å ifrågavarande tullar åtgjordes vid riksdagarna åren 1892 och 1893.

Redan vid 1892 års riksdag åsattes höjda, och högst betydligt höjda, tullsatsen å »af silke förfärdigade varor», hvaremot någon deremot svarande höjning i tullen å silke ej egde rum. Orsaken till detta anmärkningsvärda förhållande var, att, då frågan förekom i kamrarna, propositioner ej framställdes å derom framställda yrkanden i reservationer, afgifna af *alla* Andra Kammarens ledamöter i bevillningsutskottet, af hvilka friherre von Schwerin, Collander, Fredholm, G. Jansson i Krakerud och S. M. Olsson i Sörnas fortfarande der hafva säte och stamma. Med anledning af den utgång frågan vid förenämnda riksdag fick, väckte friherre von Schwerin vid 1893 års riksdag motion om tull å råsilke, och bevillningsutskottet tillstyrkte då

de tullsatser, som för ofärgadt och färgadt silke nu äro gällande och hvilka voro lika med motsvarande i Danmark och Norge. Mot denna utskottets tillstyrkan reserverade sig *alla* Första Kammarens ledamöter, och då deras mening biträdtes af Första Kammaren, under det att utskottets hemställan bifölls af Andra Kammaren, afgjordes frågan genom gemensam omröstning, hvilken utföll sålunda:

Första Kammaren	113	ja	och	21	nej
Andra Kammaren	35	»	»	181	»
148 ja och 202 nej,					

hvidan Riksdagen alltså beslöt, att i öfverensstämmelse med nej-propositionen åsätta silke, rått ofärgadt, en tull af 2 kronor per kilogram och silke, färgadt eller blekt, 3 kronor per kilogram.

I min egenskap af Andra Kammarens ledamot i bevillningsutskottet har jag icke kunnat med min röst biträda ett förslag, som skulle kasta öfver ända ett beslut, hvilket Andra Kammaren med så öfverväldigande majoritet fattat, och detta så mycket mindre som ingenting, enligt mitt förmenande, sedan beslutets fattande inträffat, som kan gifva anledning att nu ändra detsamma. Visserligen säger utskottet, att tiderna förändras, men det göra ju tiderna alltid. Hvad utskottet till stöd för sin hemställan skulle hafva ådagalagt, det är, att en nedsättning i de silke åsatta tullarne är af ett verkligt behof påkalladt, oaktadt ingen klagan öfver deras storlek blifvit till Riksdagen framförd. Detta behof söker utskottet påvisa genom att anföra, att »råsilke användes numera i långt större utsträckning för tillverkning af sådana varor, som icke utgöra lyxartiklar». Huru mycket silke, som användes till lyxartiklar och till icke-lyxartiklar, derom lemna oss vår officiella statistik i okunnighet, men huru mycket silke som i sin helhet användes, derom kan man af denna statistik vinna fullständig kännedom, då allt af den varan utgör föremål för införsel.

Införseln af silke, ofärgadt och färgadt, tillsammans, utgjorde

1891.....	16,912	kilogram		
1892.....	16,462	»	}	i medeltal för begge åren 16,498
1893.....	19,995	»		
1894.....	13,001	»		
1895.....	17,620	»		

eller i medeltal för femårsperioden 1891—95 16,798 kilogram. Att införseln 1893 så mycket öfversteg och 1894 understeg medelförseln, be-

rodde naturligtvis på den 1894 inträdda tullförhöjningen. Vid betraktandet af dessa siffror kan man svärigen, såsom utskottet gör, tala om en på senare tider inträffad användning »i långt större utsträckning» än förr, då på fem år införseln ökats med endast obetydligt öfver 4 procent. Utskottet anser likväl, att på grund af denna ökade användning »anledning förefinnes att, för främjande af de näringar, för hvilka råsilke utgör ett ofta användt råämne, icke blott, såsom motionären föreslagit, nedsätta tullen å detta ämne, utan att till och med helt och hållet upphäfva den samma». Motionären har dock *icke* föreslagit att nedsätta tullen å råsilke för att derigenom främja någon annan näring, för hvilken denna vara utgör råämne, än färgerierna, och detta för att med bibehållande af tullen å färgadt silke bereda dem ett större tullskydd — men denna motionärens hemställan har ju utskottet förklarat »icke böra beviljas».

Hvad öfriga näringar, »för hvilka silke utgör ett ofta användt råämne», beträffar, så torde till dem i främsta rummet vara att räkna sidenfabrikerna, och det är således dessa, som utskottet i främsta rummet vill främja genom att helt och hållet borttaga tullen å silke. Men att utskottet dertill saknar hvarje befogad anledning, vill synas mig uppenbart, då dessa fabriker 1892 fingo sitt tullskydd höjdt från 2,80 kronor till 8 kronor pr kilogram, eller, om man frändrager sistnämnda tullsats 2 kronor i tull för råämnet, mer än fördubbladt.

Ehuru de näringar, för hvilka silke utgör råämne, bland alla äro de mest skyddade, vill utskottet ändock öka detta tullskydd med 36,000 kronor om året och detta på bekostnad af statsverket, som skulle gå förlustig detta tullbelopp, hvilket utskottet förmenar icke vara af betydelse. Må detta hvad statsverket beträffar vara en sanning, om ock med modifikation, så ställer sig dock saken annorlunda för allmänheten. Ingen anledning finnes nemligen till det antagandet, att de högt tullskyddade fabriken af silke skulle blifva billigare, därför att man borttager tullen å råsilke. Allmänheten skulle därför fortfarande få utbetala det för silke nu utgående tullbeloppet, men icke till fromma för statsverket utan till fromma för fabrikanterna, och huru litet belopp, ur statsbudgetens synpunkt betraktadt, det än är som staten skulle förlora, så toge nog staten ändock ut det samma ur allmänhetens fickor på ett eller annat sätt.

Man framhåller ofta, och som mig synes med fullt skäl, huru viktigt det för affärs- och näringslivet är att bibehålla stadga i betingelserna för affärs- och näringsverksamheten, men skall detta tal vara annat än bara ord, då bör man icke heller utan dertill gifven anledning ändra tullsatserna efter godtfinnande med några få års mellanrum.

På grund af det här framhållna anhåller jag,

att Riksdagen måtte afslå såväl den väckta motionen som utskottets med anledning af densamma gjorda hemställan.»;

samt af herr *G. Jansson.*

Härjemte hafva herrar *Stephens* och *Swartling* begärt få antecknadt, att de på grund af erhållen ledighet från riksdagsgöromålen icke deltagit, herr *Stephens* i den slutliga behandlingen och herr *Swartling* i behandlingen inom utskottet af de i detta betänkande omförmälda frågor.
